

# ANALÝZA LISTU O PROHLÍDCE MRTVÉHO DEATH CERTIFICATE ANALYSIS

NAVRÁTILOVÁ M., ŠIROKÝ P., NOVÁK J.  
MASARYKŮV ONKOLOGICKÝ ÚSTAV BRNO

## Úvod

Údaje v listu o prohlídce mrtvého využívají onkologické registry ve světě i Národní onkologický registr ČR (NOR) jako jeden z důležitých doplňkových zdrojů informací.

Analytická studie listů o prohlídce mrtvého ukázala na možnost jejich využití i při kontrole úplnosti a správnosti hlášených případů zhoubných nádorů. Srovnala údaje v listu o prohlídce mrtvého za vybrané období roku 1997 s údaji NOR. Cílem bylo ověřit kvalitu listů o prohlídce mrtvého, úplnost NOR ve srovnání s těmito doklady a přesnost uváděných příčin úmrtí na listu o prohlídce mrtvého.

Studie tohoto typu jsou v zahraničí používány k hodnocení kvality práce onkologického registru.

## Popis problému

Listy o prohlídce mrtvého (dále jen ohledací listy - OL) jsou v onkologické registraci vedle hlášení novotvaru a histopatologického nálezu jedním z nejvýznamnějších zdrojů informací o případech ZN. Představují samostatný nezávislý informační zdroj, a proto bývají také používány ke kontrole úplnosti registru. Odborná literatura popisuje mezinárodně doporučený postup zpracování OL. Pokud přes veškeré úsilí pracovníků registru nelze kromě údajů v OL získat další doplňující podklady ke kompletaci hlášení případu a OL zůstane jediným podkladem o zjištěném onemocnění, je tento případ nahlášen pracovníky registru jako tzv. Death Certificate Only - DCO. Do registru je zařazen podle roku úmrtí. Procento případů DCO v registru je jedním z indikátorů jeho kvality (1-4).

Národní onkologický registr ČR využívá řadu informačních zdrojů. Na okresní pracoviště NOR přicházejí vedle vyplněného tiskopisu Hlášení novotvaru i zprávy o pozitivních histologických nálezech, kopie zdravotnické dokumentace a také listy o prohlídce mrtvého. Jejich kvalita a využitelnost bývá častým předmětem diskusí pracovníků NOR.

Proto byla navržena studie s cílem ověřit možnosti využití OL při doplnění, kontrole úplnosti a správnosti onkologického registru. Důležitým cílem studie bylo ověřit:

- kvalitu ohledacích listů
- úplnost dat NOR ve srovnání s ohledacími listy
- přesnost uvádění příčin smrti na ohledacím listu

## Materiál a metody

Studie vycházela ze srovnání ohledacích listů, které má NOR k dispozici zapůjčením z okresních pracovišť Ústavu zdravotnických informací a statistiky (ÚZIS) a které běžně zpracovává. Studie byla navržena jako multicentrická s participací 9 okresních pracovišť NOR: Brno-město, Chrudim, Kutná Hora, Pelhřimov, Plzeň-město, Rokycany, Ústí n. L., Zlín, Žďár n. S. Při výběru byla zastoupena okresní pracoviště různých typů z celé ČR s přihlédnutím k jejich kapacitním možnostem.

U každého ohledacího listu bylo sledováno:

- zda je v databázi okresního pracoviště NOR ZN zemřelého zaregistrován
- jaká další písemná zdravotní dokumentace je k danému případu na okresním pracovišti NOR k dispozici
- jaká je shoda diagnózy příčiny smrti v OL (položky Ia, Ib, Ic, II) s údaji v ostatní zdravotnické dokumentaci
- zda byla provedena pitva.

Při hledání v databázi NOR byla vzata v úvahu možnost chyby v základních identifikačních znacích - rodném čísle, jménu či příjmení, bylo sledováno procento neshod v některém z těchto tří identifikačních znaků.

Ve sporných případech (rozdíly v příčině úmrtí apod.) byly údaje ověřovány podle dostupné zdravotnické dokumentace.

## Výsledky

Celkem bylo zpracováno 3517 ohledacích listů z roku 1997. Z nich byla na 946 (tj. 26,9%) uvedena alespoň jako jedna příčina úmrtí dg. zhoubného nádoru. Z těchto 946 ohledacích listů bylo v NOR již registrováno 669 případů, tj. 70,7 %, 277 případů registrováno nebylo (29,3 %).

U 277 zemřelých osob s diagnózou ZN neregistrovaných v NOR byla v 98 případech na okresním pracovišti k dispozici

**Tab. 1: Přehled zpracovaných podkladů**

| OL celkem | OL s diagnózou ZN |       |          |       |       |       |          |       | OL bez diagnózy ZN |       |      |
|-----------|-------------------|-------|----------|-------|-------|-------|----------|-------|--------------------|-------|------|
|           | celkem            |       | s pitvou |       | v NOR |       | mimo NOR |       | celkem             | v NOR |      |
| 3517      | 946               | 26,9% | 269      | 28,4% | 669   | 70,7% | 277      | 29,3% | 2571               | 200   | 4,3% |

jiná zdravotní dokumentace (výsledek histologického nálezu, zpráva o provedené radioterapii, pitevni protokol a pod.).

U zbývajících 179 neregistrovaných zemřelých nebyla jiná zdravotní dokumentace k dispozici, hlásí se jako DCO. Případy s diagnózou ZN, které nebyly registrovány v NOR, mohly mít diagnózu stanovenou ještě před rokem 1976, tj. v době před zavedením počítačové databáze, nebo skutečně nebyly nahlášeny. Ve zcela zanedbatelném procentu případů mohlo jít i o nesprávně uvedenou diagnózu ZN na listu o prohlídce mrtvého.

Ze 669 zemřelých osob s diagnózou ZN registrovaných v NOR byla v 620 případech (tj. 92,7%) diagnóza ZN na ohledacím listu i v NOR shodná. Ve 30 případech (tj. 4,5%) se diagnóza lišila ve 4. místě kódu M K N, v 19 případech (tj. 2,8%) byla diagnóza ZN na OL zcela odlišná od diagnózy v NOR. U 14 osob registrovaných v NOR chyběly na ohledacím listu diagnózy duplicitních ZN.

Z celkového počtu 946 osob zemřelých s diagnózou ZN byla pitva provedena v 269 případech (tj. 28,4%), nízká míra pitvanosti byla ve studovaném souboru zjištěna v okrese Kutná Hora (8,8 %), vysoká v okrese Zlín (45,4 %).

Celkem ve 2571 případech nebyla v OL uvedena diagnóza ZN. Z toho bylo v NOR registrováno 200 případů, (89 případů s diagnózou basaliomu, 23 ZN ženského prsu, 21 ZN kolo-rekta, 9 gynekologických ZN, 9 ZN ledviny, 7 ZN prostaty a 5 ZN plíc, 37 ostatních).

Podrobné výsledky jsou k dispozici u autorů.

#### Diskuse

Výsledky ukazují zajímavý závěr o úplnosti onkologického registru. Z 3517 zemřelých v devíti okresech ČR za část roku 1997 bylo celkem 1146 (32,6 %) pacientů se ZN, u nichž byla informace o diagnóze ZN známa buď z ohledacího listu, nebo z databáze NOR. Z těchto 1146 případů nebyla na 200 ohledacích listech (tj. v 17%) uvedena diagnóza ZN. V těchto 200 případech chybějící diagnózy ZN šlo v 89 případech o basaliomy, bez nichž absence představuje jen asi 10 %.

Výsledky analýzy přesnosti uvedené diagnózy příčiny smrti na ohledacích listech jsou uspokojivé. Shoda diagnózy ZN na ohledacím listu s diagnózou v NOR byla potvrzena v 92 % případů, v 5 % případů byla zjištěna pouze nepatrná odchylka, pouze ve 3 % případů byly zjištěny významnější rozdíly. Rozdíly v diagnóze lze ve většině případů vysvětlit pokročilostí nádorového procesu nebo tím, že ohledávajícím lékaři chybí předchozí informace o zemřelém. Bez zdravotní dokumentace nelze tyto skutečnosti zjistit.

Výsledky srovnání údajů v NOR a OL v každém okrese do značné míry závisí na kvalitě práce okresního pracoviště NOR a funkčnosti jeho sběrného systému, na míře pitvanosti i na kvalitě vyplňování OL v daném okrese.

Sběr a zpracování listů o prohlídce mrtvého provádí ÚZIS ČR nezávisle na získávání dokumentace a údajů pro NOR, OL jsou tedy nezávislým zdrojem pro ověření kvality a úplnosti registrových dat.

#### Závěr

Analýza ukázala na poměrně dobrou kvalitu údajů v OL a potvrdila potřebu pravidelného zpracovávání ohledacích listů na okresních pracovištích NOR. Studie není nákladná a lze ji doporučit jako auditovou studii kontroly přesnosti a úplnosti NOR i kvality práce okresních pracovišť NOR. Spolupracovníkům ze všech participujících okresních pracovišť NOR patří za jejich přínos upřímný dík.

**Studie byla provedena v rámci grantu IGA MZ ČR č. 4324-3.**

#### Literatura

1. Jensen, O. M., et al. Cancer registration : Principles and methods. Lyon : IARC, 1991, 288 p.
2. Menck, H. Central cancer registries : Design, management and use. Harwood Academic Publishers, 1994. 331 p.
3. Parkin, D. M., et al. Comparability and quality control in cancer registration. Lyon : IARC, 1994. 119 p.
4. Seiffert, J. E., et al. Standards for cancer registries. North American Association of Central Cancer Registries, 1994. Vol. II. Standards for Completeness, Quality, Analysis and Management of Data. 223 p.